

Napirend:

ELŐTERJESZTÉS

ÖNÁLLÓ KÉPVISELŐI INDÍTVÁNY

Vác Város Önkormányzat Képviselő-testülete
2015. október hónap 22. napi ülésére

Szám: 19/231-1 /2015
Tárgy: A váci állambiztonsági múlt kutatása
Melléklet: 3 oldal

Előterjesztő: Ferjancsics László önkormányzati képviselő
Készítette: Ferjancsics László önkormányzati képviselő
Előadó: Ferjancsics László önkormányzati képviselő

Előzmény/korábbi döntés: -
Terjedelem: 6 oldal

Bizottsági tárgyalások: -

Döntéshozatal módja: Nyílt ülés (Mötv. 46. § (1))
Egyszerű többség (Mötv. 47. § (2))

Törvényességi
véleményezésre bemutatva Jogi Osztály

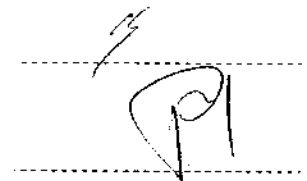

Törvényességi észrevétel: Deákné dr. Szarka Anita
Jegyző

Nincs / az alábbi:
A PÜB és a KT
részére a
törvényességi
észrevétel később
kerül kiküldésre
elektronikusan

Véleményezésre
megkapta: Kókény Szabolcs
Pénzügyi és Adó Osztály osztályvezetője

Véleményezésre
megkapta: Fördös Attila
polgármester

Tisztelt Képviselő-testület!

Magyarországon 1945-től az állambiztonság (államvédelem) tevékenységének mind a nagypolitikai eseményeknél, mind az állampolgárok egyéni sorsának alakításában fontos szerepe volt. A szervezet tevékenységről azonban a rendszerváltásig egy szűk politikai eliten és az ezzel foglalkozó belügyi állományon kívül senkinek sem volt tényleges információja, az egész állambiztonsági gépezet teljes titokban működött. 1989-ig az állambiztonság által napi rendszerességgel megfigyelt és zaklatott ellenzékiek még a nevét sem tudták az őket üldöző szervezetnek (III/III-as Csoportfőnökség).

1989 után lehetőség nyílt volna az állambiztonsági múlt részletes feltárására, a bűnösök felelőssége vonására – de mindez végül elmaradt. Történtek egyéni kezdeményezések, sok kutatás zajlott le és folyik jelenleg is, rengeteg könyvet publikáltak a témában, de az átfogó múltfeltárás napjainkig várat magára.

Az állambiztonsági múlt haladéktalan feltárása azért is szükséges, mert ezeket az információkat már nem lehet eltüntetni, csak halogatni lehet a nyilvánosságra kerülésüket. Az iratok ott vannak a levéltárban, engedély birtokában kutathatóak, ám az anyagok nagyobb részét még senki nem publikálta. Előbb-utóbb azonban kiderül ezek tartalma, mert valamelyik kutatás során nyilvánosságra kerül. A fenti okok miatt is tisztább ezeket egyszer és mindenkorra nyilvánosságra hozni, mint hagyni, hogy időnként szivárogtassanak belőle.

2010-ben a *dr. Lázár János* vezette Hódmezővásárhely már megtette ezt, tehát van követendő példa. (A részletek itt: <http://www.emlekpont.hu>) Az elmúlt öt évben nem történt a hódmezővásárhelyihez hasonló múltfeltárás, tehát Vác a figyelem középpontjába kerülhet ezzel a példamutató cselekedettel.

Vác kivételezett helyzetben van azáltal, hogy az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának főigazgatója egy elkötelezett váci polgár, *Dr. Gyarmati György*, aki mint a fenti intézmény vezetője, sok segítséget nyújthat a kutatáshoz.

A lakosság rendkívül nagy érdeklődést mutat az állambiztonsági témájú ügyek iránt, főleg amelyekben ügynökökről, besúgókról is szó esik. Huszonhat év telt el a szocializmus bukása óta, de ez az érdeklődés egyáltalán nem csökken, sőt egyre nagyobb. Egy ilyen feltáró munka Vácott is széleskörű lakossági támogatást kapna.

Számos személyes sorsra volt komoly, gyakran évtizedekre, vagy egy életre kiható befolyással egy-egy állambiztonsági akció, ezért az állampolgároknak jogában áll tudni, mi történt valójában a háttérben.

Több mint negyed évszázaddal az államszocializmus vége után Vác kapcsán is ideje megismerni az igazságot, ideje feldolgozni a meglévő állambiztonsági iratokat. Vác Város Önkormányzata leginkább azzal bizonyíthatná antikommunista elhivatottságát, hogy példamutató módon feltárná a város eddig elhallgatott állambiztonsági múltját.

A kutatás kapcsán hangsúlyozni kell, hogy nem szenzációhajhász ügynöklistáról van szó, hanem a város állambiztonsági múltjának tudományos módszerekkel történő szakszerű feltárásáról. Minden közzétett információ mellé pontos hivatkozások és bizonyító erejű dokumentumok kerülnek majd. A feltárt anyagok publikáláskor olyan módon lesznek megfogalmazva, hogy ne ütközzenek az érvényes jogszabályokkal, ne adjanak okot pereskedésre.

A kutató személyére *Dr. Rainer M. Jánostól*, az 1956-os Intézet vezetőjétől, Széchenyi-díjas történésztől kaptam javaslatot.

Javaslatom szerint a kutatásokat *Molnár János* történész, levéltári kutató végezné, aki az ELTE-n szerezte diplomáját, és a Debreceni Egyetem doktori ösztöndíjasa volt; jelenleg a japán KAKENHI kutatói ösztöndíj támogatottja, továbbá a Huszadik Század Emlékezete virtuális gyűjtemények (www.hsze.hu és www.hsze.hu/da) alapító szerkesztője.

Molnár János az 1956-os Intézet külső munkatársaként az utolsó 10 évben részt vett a kutatóhely számos projektjében. Többek között oroszlanrészt vállalt a 890616 – Egy nap anatómiája c. internetes tartalomfejlesztésben, amely Nagy Imre és társai 1989-es temetéséről szól és a 2009-es év legnagyobb visszhangú állambiztonsági témájú kutatása volt. (Az oldal elérhetősége: <http://www.rev.hu/89/f?p=107:1:187959250326907>) Molnár János kutatta fel és azonosította az anyagban szereplő mintegy 120 hálózati személy legnagyobb részét. (A sajtóvisszhangról lásd a 2009. június 16. utáni napok újságait – több mint kéttucatnyi írás született a fenti állambiztonsági kutatás kapcsán.)

Molnár János hivatásos levéltári kutató, aki – többek között – az állambiztonsági témájú kutatásokra specializálódott. Legutóbbi munkáiban 2013-ban a volt kisdzdapárti képviselők körüli besúgó hálózatot tárta fel (Búvópatakok – Jobboldal és az állambiztonság, szerkesztette: Ungváry Krisztián). 2014-ben pedig a Kádár-korszak szamizdat szubkultúrája körüli belügyi tevékenységet vizsgálta (Búvópatakok – Mélyfúrások c. kötet: A Szamizdat Demokrata és köre – Antikommunista sajtószabadság-harcosok a nyolcvanas években).

Mindezek alapján javaslom, hogy a csatolt határozati javaslatot fogadjuk el.

Vác, 2015. október 2.

Ferjancsics László
önkormányzati képviselő

Határozati javaslat

Vác Város Önkormányzat Képviselő-testület úgy dönt, hogy a megismert és mellékelt kutatási terv szerint a váci állambiztonsági múlt kutatásával megbízza Molnár János történészt, levéltári kutatót, a Rizsszemek Tanácsadó Kft. munkatársát. Utasítja a polgármestert, hogy a kutatások elvégzésére összesen bruttó 3.000.000+Áfa forint összegben kössön a Rizsszemek Tanácsadó Kft.-vel szerződést. A szerződéssel kapcsolatos költségeket az önkormányzat 2016. és 2017. évi költségvetésében tervezni kell.

Határidő: azonnal, illetve a 2016-2017. évi költségvetés tervezése

Felelős: polgármester, Pénzügyi és Adóosztály vezető

MELLÉKLET

Vác város állambiztonsági múltja a kommunista időszak alatt

Kutatási terv

Készítette: Molnár János történész, levéltári kutató

A kutatni kívánt időszak: 1945-1990

A kutatás helyszíne: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

A kutatáshoz szükséges idő: 24 hónap

A projekt rövid összefoglalója

A kutatás célja Vác város 1945 utáni állambiztonsági múltjának feltárása. A munka során felmérésre kerül, hogy milyen mennyiségű irat található az ÁBTL-ben a várossal és lakosaival kapcsolatban. Az előkerült anyagok alapján rekonstruálásra kerül az állambiztonsági szervek működési mechanizmusa és nevesítve lesznek a résztvevők: milyen célszemélyek, célcsoportok voltak; milyen helyszíneket, objektumokat figyeltek meg; kik működtették helyileg az állambiztonság szervezetét; kik irányították az ügynökhálózatot; kik vettek részt beépített személyként az akciókban, a megfigyelésekben, stb.

A kutatás nem kíván foglalkozni a Váci Fegyház és Börtön anyagaival. A kutatás Váci Egyházmegye állambiztonsági anyagaiból csak azokkal kíván foglalkozni, amelyek váci személyekkel és helyszínekkel kapcsolhatók össze.

A kutatás eredményeként egy tanulmány jellegű összefoglaló jelentés készül, áttekintő listákkal, táblázatokkal és egy dokumentum-másolat gyűjteménnyel, amely a jelentésben szereplő állításokat támasztja alá.

A kutatás eredményeit célszerű – korszerű és felhasználóbarát formában – a világhálón publikálni egy külön honlapon, vagy egy már létező honlapon.

A kutatás során vizsgálni kívánt témák és irattípusok:

T-állomány személyi dossziéi (Fogyatéki anyag)

A váci állambiztonsági részleg működésének és állományának feltérképezése. A kirendeltség munkatársainak (titkos állomány, vagyis a civil ruhában dolgozó belügyi tisztek), vezetőinek összegyűjtése és megnevezése, pályafutásuk ismertetése. A részleg helye a magyar állambiztonság működési rendszerében, alá és fölérendeltségi viszonyok, stb.

A váci kötődésű ügyekben résztvevő egyéb – központi és más megyei állambiztonsági szerveknél dolgozó – állambiztonsági munkatársak összegyűjtése, pályafutásuk ismertetése.

Állambiztonsági akciók

A várossal és lakóival kapcsolatba hozható állambiztonsági akciók és ún. „játszmák” összegyűjtése és feldolgozása. Az ide vonatkozó parancsok, jelentések, operatív, objektum, csoport és egyéb dossziék feldolgozása.

Összegezni, mely központi és más megyei részlegek foglalkoztak váci ügyekkel. Milyen váci kötődésű ügyek, állambiztonsági akciók voltak, kik ellen irányultak, kik vettek ezekben részt.

SZT-állomány

A váci lakhelyű, illetve Vácott dolgozó SZT-tisztek (szigorúan titkos állomány – akik belügyi rendfokozattal és fizetéssel is bírtak, de civil fedőállásban dolgoztak különböző munkahelyeken) összegyűjtése és azonosítása, pályafutásuk és titkosszolgálati tevékenységük összegzése.

6-os kartonok

A váci lakhelyű, születésű, Vácott dolgozó, illetve váci személyekről és helyszínekről jelentő hálózati személyek 6-os kartonjainak összegyűjtése és kiértékelése.

A kartonok alapján azonosíthatók a fedőnév alatt ismert hálózati személyek. A kartonokból többek között kiolvasható, hogy ki szervezte be, milyen hosszú ideig tartott az együttműködés, milyen állambiztonsági osztályokkal történt együttműködés, illetve sok esetben be lehet azonosítani az adott hálózati személy munkadossziéit.

Beszervezési dossziék (B-dosszié)

A Váccal kapcsolatba hozható hálózati személyek meglévő beszervezési dossziéinak összegyűjtése, feldolgozása. (A B-dosszié egy személyi dosszié, amelyben összegyűjtötték a hálózati személyek tanulmányozására, beszervezésére és az állambiztonsági szervekkel való együttműködésre vonatkozó adatokat).

Munkadossziék (M-dosszié)

A várossal kapcsolatba hozható hálózati személyek előkerült munkadossziéinak átolvasása és feldolgozása. A dossziében található jelentések alapján képet lehet alkotni a hálózati személy tevékenységéről (miről és kiről jelentett), az állambiztonsági akciókról (a szervek kiket figyeltek, milyen tevékenységek iránt érdeklődtek), a tartótisztekről, akik az ügynök hálózatot irányították, illetve az állambiztonsági vezetőkről, aki az akciókat elrendelték és irányították.

Operatív dossziék (O-dossziék)

Vác városával kapcsolatba hozható operatív dossziék megkeresése és feldolgozása. (Operatív dosszié a különböző ügyekben nyitott személyi, csoport, figyelő, körözési, objektum, rendkívüli esemény, illetve az ellenőrző dossziék összefoglaló neve). Az objektum dossziék nagy segítséget nyújtanak a kutatásban érintett belügyi állomány összegyűjtésére és további hálózati személyek azonosításában.

Objektum dossziék (OD-dossziék)

A város vállalatairól, hivatalairól, intézményeiről nyitott objektumdossziék összegyűjtése és feldolgozása. (A belügy 1954-es szabályzata szerint minden városban objektumdossziét kellett nyitni minden ipari vállalatról, hivatalról, intézetről. Az objektum dossziében gyűjtötték össze az adott létesítményre vonatkozó jelentéseket.)

Napi Operatív Informatív Jelentések (NOIJ)

A legfőbb politikai vezetők tájékoztatására készített kivonatos titkosszolgálati jelentések Vác városával és lakosaival kapcsolatos anyagainak összegyűjtése és feldolgozása.

Társadalmi kapcsolatok, stb.

A dokumentumokból esetlegesen előkerülő hálózaton kívüli kapcsolatok összegyűjtése. Hivatalos kapcsolatok, társadalmi kapcsolatok, alkalmi kapcsolatok elnevezéssel az állambiztonsági szervek számos személlyel tartottak fent kapcsolatot. A hálózati személyekkel ellentétben a fenti típusú kapcsolatokról nem ismert központi nyilvántartás, így róluk csak különféle dokumentumokból összegyűjtve lehet töredék információkat szerezni.

K- és T-lakások

A városban található volt konspiratív és titkos lakások összegyűjtése és beazonosítása. A K-lakásokat az állambiztonsági szervek tartották fent, a T-lakásokat pedig az állambiztonsággal együttműködő magánszemélyek bocsátották az szervek rendelkezésére.

Rizsszemek Tanácsadó Kft
1119 Budapest, Fehérvári út 86. V/24.
Adószám: 13781088-2-43
Számlasszám: 16200151-18523568
Kapcsolat: +36-20-370-7765 – Molnár János
E-mail: jaanmolnaar@hotmail.com

ÁRAJÁNLAT

Tisztelt Képviselő-testület!

A „Vác város állambiztonsági múltja a kommunista időszak alatt” témájú levéltári kutatást a Rizsszemek Tanácsadó Kft. nevében 2500,-Ft+ÁFA óradíjjal tudom vállalni.

24 hónapos munkavégzés esetén kutatási a költségek az alábbiak szerint alakulnak:

	időtartam	óra	óradíj	Ft
bruttó kutatói óradíj			2500+ÁFA	
bruttó bérköltség	1 hónap alatt	50	2500+ÁFA	125.000+ÁFA
	1 év alatt	600	2500+ÁFA	1.500.000+ÁFA
	2 év alatt	1200	2500+ÁFA	3.000.000+ÁFA

A fenti összegért a Rizsszemek Tanácsadó Kft. nevében vállalom, hogy a munkát a mellékelt kutatási terv alapján elvégzem.

A fenti összegbe nem tartoznak bele a kutatás során esetlegesen felmerülő másolási, digitalizálási költségek, amelyeket az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára kér a dokumentummásolatokért, 6-os kartonokért, fényképekért, stb. (a díjszabások megtekinthetők az abtl.hu honlap „reprográfiai díjtételek” elnevezésű oldalán)

Molnár János

Budapest, 2015. szeptember 30.